

EFPT = Executive Function Performance Test

**Baum, C., Morrison, T., Hahn, M, & Edwards, D. (2007).
Executive Function Performance Test: Test Protocol Booklet.
Program in Occupational Therapy Washington University
School of Medicine, St. Louis, MO USA**

Hebrew Translation with permission

אבחון תפקודים אקזקוטיבים בבצוע מטלות (EFPT)

הוצאה מחודשת (2007)

תורגם במקור 1998 על ידי דר' נאוה קרן
ברשות המחברים

הותאם להוצאה המחודשת ברשות המחברים
ע"י פרופ' נעמי כץ וסמדר גלעד-יצחקי

EFPT = Executive Function Performance Test

**Baum, C., Morrison, T., Hahn, M., & Edwards, D. (2007).
Executive Function Performance Test: Test Protocol Booklet.
Program in Occupational Therapy Washington University
School of Medicine, St. Louis, MO USA**

Hebrew Translation with permission

אבחון תפקודים אקזקוטיבים בבצוע מטלות (EFPT)

הוצאה מחודשת (2007)

תורגם במקור 1998 על ידי דר' נאוה קרן
ברשות המחברים

הותאם להוצאה המחודשת ברשות המחברים
ע"י פרופ' נעמי כץ וסמדר גלעד-יצחקי

תודות שנכתבו במקור באנגלית

במהלך פיתוח ובנית האבחון נעזרנו בעמיתים רבים שסייעו ביעוץ ובסקירת החומר. תודה מיוחדת להידי שמברה, עוזרת המחקר וכעת רופאה, עבור תרומתה המוקדמת לכלי האבחון; לפרופ' נעמי כץ, וד"ר עדינה הרטמן- מאיר, מרפאות בעיסוק, מהאוניברסיטה העברית, ולד"ר נעמי יוסמן, מרפאה בעיסוק מאוניברסיטת חיפה בישראל; לד"ר דירדרה דאוסון, מרפאה בעיסוק, מרכז רוטמן בטורונטו, ולג'ן מוראסקי מרפאה בעיסוק מאוניברסיטת וושינגטון על תרומתן לפיתוח הקונספטואלי של כלי האבחון;

חלק ניכר מהעבודה בפיתוח ובנית כלי האבחון נעשה במימון James S. McDonnell Foundation קרן מס. 21002032.

Baum, Morrison, Hahn & Edwards, 2007

הקדמה

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בביצוע מטלות (EFPT) פותח בתוכנית ללימודי ריפוי בעיסוק באוניברסיטת וושינגטון בסנט. לואיס מיזורי. אבחון קודם של KTA "הערכת מטלות מטבח" שפותח על ידי Dorothy Edwards ו-Carolyn Baum (1993) שימש כאב-טיפוס בפיתוח ה-EFPT. מטרת האבחון היא הערכה סטנדרטית של תפקודים אקזקוטיביים בזמן ביצוע מטלות. נערכה התייעצות עם פרופ' נעמי כץ ועדינה מאיר – דוקטורנטית, האוניברסיטה העברית ירושלים, ישראל, וד"ר דליה זק"ש מאוניברסיטת חיפה, ישראל. ככלל, אבחונים נערכים פסיכולוגיים מסורתיים עובדים לפי גישה של (bottom-up) לניתוח תפקודים מוחיים: האבחונים אוספים מידע על אספקטים קוגניטיביים ספציפיים כמו זיכרון, קשב או תכנון (Duchek, 1997). למרות שהערכה ברמת מיקרו נותנת תיאור מדויק של ליקויים קוגניטיביים ספציפיים, הקשר בין המרכיבים הקוגניטיביים והיכולת התפקודית הכללית אינם בהירים. לעומת זאת, אבחון ה-EFPT מתייחס לקוגניציה ברמת מקרו: תפקוד הנבדק כדבר שלם, כיצד הפרט מבצע מטלה מתחילתה ועד סופה. לא ניתן להניח שליקוי בתהליך קוגניטיבי יפגע בכל יכולת התפקוד (Abreu et al., 1994h, Lowenstein et al., 1995). לכן לא כדאי לבסס התערבות טיפולית רק על תוצאות בטריה נירופסיכולוגית, שיתכן ולא תהיה מספיקה בכדי לקבוע את היכולת התפקודית הכללית של הפרט. התוצאות של אבחון בגישה (bottom-up) צריכות להשלים הערכה תפקודית מקיפה (top-down). שילוב של שתי אסטרטגיות אבחון אלו יאפשר ליצור התערבות טיפולית טובה יותר.

אבחון ה-EFPT, הערכה תפקודית כוללת (top-down) תוכנן לבדוק אינטגרציה קוגניטיבית כוללת ותפקוד בהקשר סביבתי. המבחן בודק במיוחד תפקודים אקזקוטיביים. תפקודים אקזקוטיביים הם קבוצה של תהליכים קוגניטיביים אשר מכוונים פעילות כלפי מטרה (Kaye et al., 1990, Stuss, 1992). תפקודים אקזקוטיביים אלה נכללים בביצוע מטלה. מטרת האבחון:

1. לקבוע איזה תפקוד אקזקוטיבי פגוע
2. לקבוע יכולת של הפרט לתפקוד עצמאי
3. לקבוע את מידת העזרה הנחוצה במילוי מטלה.

שלא כמו אבחונים אחרים של תפקוד, אבחון זה לא בודק מה הפרט אינו יכול לעשות. האבחון מזהה מה כן יכולים לעשות וכמה עזרה דרושה כדי לבצע את המטלה. כיון שהאבחון משתמש בשיטה של רמזים הוא לא רק מבחין בין אלה שיכולים לבצע את האבחון וכאלה שאינם יכולים. הרמזים הם סדרה של עזרים חזותיים, תנועתיים, ופיזיים הניתנים באופן היררכי. הרמזים מספקים תמיכה לתפקודים אקזקוטיביים כאשר הם מתחילים להיכשל. מידת התפקוד נבדקת על פי הרמזים הנדרשים כדי לאפשר לפרט להמשיך בביצוע המטלה. לכן, רמזים אלה תוקנו (נערכו לפי סטנדרט, תקן) והם קשורים למידת החסר הקוגניטיבי. על ידי שימוש במערכת רמזים, נתן לבדוק טווח רחב יותר של יכולות. לבסוף, מערכת הרמזים נותנת למאבחן הערכה של מידת העזרה שהפרט צריך כדי לבצע בהצלחה את המטלה.

האבחון מספק פורמט סטנדרטי לבדיקת תפקוד אקזקוטיבי. כאשר הפרט מבצע מטלה יומיומית. האבחון בודק את התפקוד האקזקוטיבי ב-5 מטלות בסיסיות הנחוצות לאדם לדאוג לעצמו ולחיים עצמאיים: שטיפת ידיים, בישול פשוט, שימוש בטלפון, ניהול תרופות ותשלום חשבונות.

האבחון מעריך את יכולת הפרט להשלים את המרכיבים הבאים של מטלה (הסבר ופירוט ניתן בטבלה 1):

- יוזמה ותכנון הביצוע.
- ביצוע המטלה. (לכך נדרשים: ארגון, רצף, שיפוט ובטיחות)
- סיום המטלה.

במשך כל מטלה מתרחשים תפקודים קוגניטיביים. כך שהמעריך צריך לצפות בבצוע המטלה, להתמקד בעיקר על תפקודים אקזקוטיביים. אם נדרש, נותנים רמזים באופן היררכי המגבירים את מידת העזרה. רמת הרמזים הנדרשת לבצוע המטלה מקודדת כציון. כך שהציון משקף את היכולת בתפקודים אקזקוטיביים כפי שנצפתה בביצוע כל מטלה. מידע זה יכול לעזור בפיתוח תכנית טיפול לפרט. לדוגמא: אם הפרט אינו מסוגל ליזום מטלה, המעריך יכול להחליט שהתפקוד האקזקוטיבי בתחום היזימה לקוי ולתכנן אסטרטגיה שתענה על חסר זה.

המעריך אחראי לצפות ולנקד את המטלה כולה. בכדי לעשות זאת ביעילות המעריך חייב לצפות ביכולת הפרט בבצוע מרכיבי המטלה כמו צעדים ופעולות. צעדים הם סך כל התנועות המרכיבות פעולה. פעולות הן המרכיבות את ביצוע המטלה (Christiansen and Baum 1997, p. 57). לדוגמא: הפרט יגיע לכפית, יתפוס אותה, ייקח אותה וישים אותה בדייסה ויניע אותה בתנועה סיבובית (**אלה הצעדים**) בכדי לערבב את הדייסה (**הפעולה**) להכין דייסה (**המטלה**).

יזימת מטלה נמדדת על ידי כך שהפרט מתחיל לעסוק במטלה. ברמה ראשונית, הוצאה לפועל של מטלה דורשת יכולת לתכנן את המטלה, להכין את הסביבה, ולארגן את הכלים והציוד הנחוצים לשימוש, כמו כן היכולת לבצע את המשימה ברצף, להפעיל שיפוט ולהבטיח בטיחות בעת ביצוע השלבים השונים.

המושגים בהם משתמשים באבחון הוגדרו באופן מעשי (ראה טבלה 1). שימוש בהגדרות אלה מאפשר למעריך לנתח את התפקודים האקזקוטיביים שמתווכים כל מטלה. האבחון מאפשר למעריך לצפות עד כמה התפקודים האקזקוטיביים פגועים אצל הפרט. וכן מוודא את סוג ומידת העזרה הנדרשת כדי שהפרט ידאג לעצמו באופן מספק ומידת העזרה מצד אלה המטפלים בו (בני המשפחה, ומטפלים מקצועיים).

ה-EFPT הוא אבחון קוגניטיבי פורמלי הדורש הצמדות לכללי האבחון. אין לשנות את ההוראות. כל סטייה מנוהלי האבחון הסטנדרטי תפחית מתקיפות המבחן. כדי למנוע הטיות, חשוב שלמעריך לא יהיו דעות מוקדמות על היכולת של הנבחן לבצע את האבחון, אלא יקבע אחרי ההתנסות. כל רכיבי האבחון צריכים להיכלל ולהתבצע, בלי קשר להעדפות או לניסיון קודם של הנבדק כלפי המשימות. האבחון מותאם לכל שלבי התפקוד ומסוגל לתת מענה וכל רמת סיוע נדרשת בטווח המשימות. לכן, כל המשתתפים יכולים להימדד על ידי כלי זה, במיוחד משום שניתן לבצע הערכה גם כשניתנת לנבדק עזרה רפואית או כשהנבדק אינו מסוגל לבצע את המשימה.

טבלה מס.1

מרכיבים	הגדרות	התנהגות מצופה
• יזימה	פעילות מוטורית שמתחילה את המטלה* (DePoy et al., 1990; Kaye et al., 1990; Weld & Evans, 1989).	הנבדק יפנה אל שולחן החומרים, כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים למשימה.
ביצוע	השלמה נאותה של כל שלב, תכ"ד מילוי 3 הדרישות: ארגון, שמירה על רצף ובטיחות, ושיפוט	הנבדק מבצע את שלבי המשימה בלי הפרעה.
• ארגון	ארגון הסביבה הפיזית, חומרי וכלי העבודה, באופן שמאפשר ביצוע יעיל של שלבי המשימה	הנבדק משתמש ומחזיר בצורה נכונה את הפריטים הדרושים למשימה.
• רצף	התיאום והסדר הנכון של הצעדים שמרכיבים את המטלה, דורשים מתן תשומת לב נאותה לכל צעד (Lezak, 1989)	הפרט מבצע את הצעדים בסדר לוגי, מזהה אם בוצעה טעות, מתקן עצמו, ומסוגל לעבור מצעד אחד לשני.
• שיפוט ובטיחות	יכולת לנמק ולקבל החלטות כדי להימנע במכוון ממצבי סיכון פיזיים, רגשיים או כספיים.	הנבחן מציג מודעות לסכנה על ידי הימנעות פעילה או מניעת יצירת מצבי סיכון
• השלמת המטלה	הפסקת הביצוע המוטורי של המטלה המונעת על ידי הידיעה שהמטלה הסתיימה (Baum & Edwards, 1993). **	הפרט מרמז שהוא/היא סיים או התרחק מהשטח לאחר הצעד האחרון

• 5 מרכיבים אלה מקודדים במבחן

* חשוב להבחין בין פעולה מוטורית שמתחילה את המטלה ופעולה מוטורית שמקדימה את המטלה. עודף פעולות מקדימות נחשב כליקוי בוויסות עצמי, ניתוק בין כוונה ופעולה. במקרה זה, הפרט ידבר על מטלה או יעשה תנועות הדומות לאלה הנדרשות מאוחר יותר במטלה כמו תנועות ערבוב, תנועות של רחיצת ידיים, אבל לא יבצע את המטלה (Lezak, 1989).

** שני גורמים קוגניטיביים יכולים לתרום לקשיים במילוי המטלה: 1) חוסר יכולת להסיח את תשומת הלב מן הצעד האחרון כמו הידיעה שהמטלה הושלמה או 2) פרסברציה, חוסר יכולת להפסיק תגובה מוטורית בעת המטלה (Lezak, 1989). שני גורמים אלה עשויים להוביל להתעקשות בהמשכת המטלה.

תזריך לרמזים

- כל עוד שהנבדק אינו בסכנה (שם את הידיים במים רותחים, מניח מחזיק סירים על הלהבה, נוגע בכיריים בכדי לבדוק אם הם פועלים, שם את השרוול בתוך האש וכו'), אל תתערב עד שנראה שהנבדק מתקשה בשלב הבא.
- אם הנבדק מתקשה בחלק כלשהו מהמטלה, חכה לפחות 10 שניות, (צפה בעיבוד), לפני מתן הרמז.
- תן 2 רמזים מאותו סוג לפני שמתקדמים לרמת הרמז הבאה.
- התקדם ברמת הרמזים מהדרכה מילולית, להדרכה בתנועות, לעזרה מילולית ישירה, לעזרה פיזית. אם הנבדק עדיין אינו מסוגל לבצע את המטלה עשה זאת בשבילו. אחר כך יש לתת לנבדק רמז שיכוון אותו/אותה לשלב הבא במשימה.
- ניתן להשתמש בשילובים/צירופים שונים של רמות רמז. הציון בהתאם למידת העזרה חייב לשקף את רמת הרמז הגבוהה ביותר שנתנה.
- אל תיזום שיחה בזמן האבחון, ואל תיתן משוב חיובי או שלילי.

תיאור הרמזים

אין צורך ברמזים: הנבדק אינו מבקש עזרה או חיזוק (אישור), אינו שואל שאלות להבהרה, פונה ישר למטלה ומבצעה.
רמזים עצמיים ותיקון עצמי מתקבלים.

עזרה מילולית
לא ישירה: הנבדק נזקק לעזרה מילולית, כמו שאלה פתוחה או אישור שיסייע לו להתקדם. הדרכה מילולית צריכה לבוא בצורה של שאלה, ולא הוראה ישירה, כמו: " מה אתה צריך לעשות עכשיו?" "מה הצעד הבא?", "מה עוד אתה צריך?", המנע מביטויים ישירים כגון: "קרא את ההוראות", או "הדלק את התנור".

הדרכה בתנועות: הנבדק נזקק לעזרה של תנועות. ברמה זו אין מעורבות פיזית בשום חלק של המטלה. במקום זה, עשה תנועות שיבטאו את הפעולה הנחוצה להשלמת הצעד. לדוגמא: הנע את ירך בתנועת ערבוב, הצבע לעבר המקום שבו הנבדק יוכל למצוא את החפץ, הצבע לכוס המדידה המתאימה וכד'. המנע מהשתתפות ישירה כגון: הושטת חפץ לנבדק.

עזרה מילולית: הנבחן נזקק להוראה חד שלבית ישירה כדי לעשות פעולה. לדוגמא:
ישירה אמור, "קח את העט", או "שפוך את המים לתוך המחבת".

עזרה פיזית: הנבדק נזקק לעזרה פיזית בצעד, אך הצעד אינו נעשה במקומו, לדוגמא: הנח את ידו על הכפית לערבב, שים את ספר הצ'קים לפניו, רופף את מכסה הבקבוק של התרופות. הנבדק עדיין נוכח, קשוב ולוקח חלק במטלה.

עשה עבור הנבדק: הצעד חייב להיעשות עבור הנבדק.

שאלות נפוצות:

- כיצד יש להתמודד עם בן משפחה שנותן רמזים? מהו הציון במקרה שכן המשפחה מתערב?

לפני תחילת האבחון יש להבהיר לבני המשפחה שהם יכולים לצפות, אך נאסר עליהם להעיר או להתקרב לאזור בו מתבצע האבחון. הערה: במקרים רבים צפייה בתהליך האבחון מסיעת לבן המשפחה להבין מה נדרש מהנבדק כדי לבצע את המשימה, אך אסור להם להתערב. במידה ובן המשפחה מתערב יש לעצור את תהליך האבחון ולבקש ממנו לעזוב.

- מהו הציון שניתן במקרה בו הנבדק מסרב לבצע שלב מסוים במטלה?
לפני תחילת האבחון יש להבהיר שאלה מבחנים שיתכן שהנבדקים יעשו או לא יעשו אותם בשגרה היומיומית. הסבר לנבדק את חשיבות המידע הנאסף מכל שלבי האבחון ושכנע אותו להמשיך. ניתן להציע לו לעבור לחלק אחר באבחון ולחזור מאוחר יותר לחלק שהוא מסרב לבצע.

- כיצד מבדילים בין עזרה פיזית שניתנת על רקע לקות מוטורית לבין עזרה פיזית שניתנת על רקע לקות קוגניטיבית?
לשם כך נדרש למאבחן מידע רפואי. ניתן לשאול את הנבדק האם הוא זקוק לסיוע בביצוע המשימה בגלל מגבלות פיזיות. אין לרשום זאת כעזרה פיזית כיוון שהנבדק ידע מה לעשות ובקש עזרה לשם כך.

ציוד ואביזרים נדרשים לאבחון EFPT

כל הפריטים נמצאים בקופסא על משטח העבודה. על הנבדק לאתר את הפריטים הנחוצים למשימה ולהניח אותם מחוץ לקופסא לפני תחילת המשימה.

- סבון ידיים בכלי (דומה למה שימצא בבית)
- מגבת
- סיר בישול (עם ידית מתחממת שדורשת שימוש בכפפה/מחזיק סירים)
- כפפה/ מחזיק סירים
- כוס מדידה
- כוסות למדידת חומרים יבשים
- כף לערבוב
- כף ערבוב מגומי
- שיבולת שועל – קוואקר
- עותק מוגדל של ההוראות (לכיריים)
- קערה
- כף לאכילה
- מלחיה
- טיימר (עם חוגה, לא דיגיטלי)
- עפרון
- דף ניר
- ספר טלפונים
- זכוכית מגדלת
- בקבוק תרופות (עם הוראות ושם הנבדק עליו) מלא בסוכריות ללא סוכר
- בקבוק תרופות כמסיח (עם שם אחר עליו) מלא בסוכריות ללא סוכר
- בקבוק אחר כמסיח (לא בקבוק תרופות) מלא בסוכריות ללא סוכר
- כוס שתייה
- 2 חשבוניות לתשלום (אחד לחברת הכבלים, אחד לטלפון עם 2 מעטפות ללא כתובת), מעורבים עם 5 דברי דואר אחרים (מכתב מחברת האשראי, גלויה, פלייר, מכתב במעטפה לבנה, קטלוג להזמנת מוצרים בדואר), בשקית ניילון נסגרת (Ziploc bag).
- פנקס צ'קים
- דף חשבון (חשבון בנק) שהסכום בו נמוך ב-5 ₪ מסכום כל החשבוניות לתשלום
- עט
- מחשבון
- חפצים מסיחים נוספים:
- מלקחיים
- כלי לפלפל
- מדריך מסעדות
- קטלוג

להכנה לפני תחילת האבחון:

- כל הפריטים הנחוצים בתוך הקופסא (כפי שרשום למעלה

- צ'ק ריק בתוך פנקס הצ'קים

- המאזן רשום בפנקס הצ'קים

- שם הנבדק מופיע על בקבוק התרופות

- שם השולח מופיע על המעטפות

הוראות להעברת ה-EFPT

יש להעביר את המטלות לפי הסדר הבא*:

- רחיצת ידיים** - רק לנבדק עם קושי קוגניטיבי ניכר, במקרה שברצונך לבחון האם יוכל למלא הוראות. אם לא מסוגל, הפסק את האבחון. מטלה זו לא אינה מקבלת ציון.
- בישול קל (דייסת קוואקר)
- שימוש בטלפון
- לקיחת תרופות
- תשלום חשבונות

* אם הנבדק מסרב לבצע מטלה מסוימת (מלבד רחיצת הידיים) ניתן לפסוח עליה ולחזור אליה אחר כך.

** אם הנבדק אינו מסוגל לבצע משימה זו (לדוגמא: נעזר ברמת עזרה של " לעשות עבור הנבחן"), אין להמשיך למטלות האחרות. חוסר יכולת של הנבדק למלא הוראות או לקבל רמזים יגרמו לכישלון וללחץ מיותר, לכן יש להפסיק בשלב זה את האבחון.

(1) התחל כל חלק של האבחון בתסריט ובשאלות המקדימות.

(2) ארגן את כל הפריטים הנחוצים למטלה בקופסא על השולחן. יש להניח את החשבונות לתשלום ודברי הדואר בשקית ניילון נסגרת (Ziploc bag). פנקס הצ'קים צריך להכיל צ'קים ריקים.

(3) בקש מהנבדק להתחיל במטלה, (לדוגמא: "אני רוצה לראות אותך מכין דייסת קוואקר").

(4) הצע עזרה רק לאחר שהנבדק עשה ניסיון משמעותי לעיבוד הפעולות הנחוצות לביצוע של השלב במטלה. יש להשתמש ברשימת הרמזים.

(5) השלם כל גיליון קידוד של EFPT ורשימת התנהגות נצפית לכל מטלה.

תסריט (EFPT)

"היום אבקש ממך לרחוץ את ידיך, להכין דייסה, להשתמש בטלפון, לקחת תרופות "מדומות", ולשלם כמה חשבונות "מדומים". יתכן שאינך עושה משימות כאלה בבית, אך הן נבחרו לאבחון כי הן מייצגות משימות שנעשות באופן יומיומי. אם הנך נזקק לעזרה בשלב כלשהוא של האבחון, תאמר לי."

"כל הפריטים הנחוצים לך לביצוע המטלות נמצאים בקופסה/ בארון (להצביע לעבר המקום בו מונחים הפריטים).

לפני תחילת האבחון אני רוצה לדעת עליך מספר דברים, לכן אשאל אותך מספר שאלות. בבקשה תענה עליהם בצורה הכי טובה שאתה יכול.

כרטיס זה יעזור לך במתן תשובותיך: (להראות לנבדק את כרטיס התשובות ולקרוא ישירות ממנו).

שאלות לפני תחילת האבחון:

האם תהיה מסוגל לבצע שיחת טלפון...

- 0 = בעצמך
1 = עם הדרכה מילולית
2 = עם עזרה פיזית
3 = אינני מסוגל לבצע מטלה זו

האם אתה לוקח תרופות? כן = 1 לא = 2
האם תוכל להראות לי היכן אתה מחזיק את התרופות שלך? כן = 1 לא = 2

מתי אתה לוקח את התרופות שלך?

- 1 = בבוקר
2 = אחרי הצהריים
3 = בערב
4 = לפני השינה
5 = יותר מפעם ביום

האם אתה מסוגל לקחת את התרופות שלך?

- 0 = בעצמך
1 = עם הדרכה מילולית
2 = עם עזרה פיזית
3 = אינני מסוגל לבצע מטלה זו

האם תהיה מסוגל לרחוץ את ידיך?

- 0 = בעצמך
1 = עם הדרכה מילולית
2 = עם עזרה פיזית
3 = אינני מסוגל לבצע מטלה זו

האם אתה מבשל? כן = 1 לא = 2
האם אתה משתמש בתנור כדי לבשל? האם בשלת לאחרונה דייסה בתנור? כן = 1 לא = 2

האם תוכל לבשל דייסה?

- 0 = בעצמך
1 = עם הדרכה מילולית
2 = עם עזרה פיזית
3 = אינני מסוגל לבצע מטלה זו

האם אתה משתמש בטלפון בקביעות? כן = 1 לא = 2

כמה פעמים בשבוע אתה משתמש בטלפון? _____
מהו מספר הטלפון לשימוש במקרה חרום? _____
1 = נכון 2 = לא נכון

האם אתה משלם את החשבונות בבית? כן = 1 לא = 2
האם מישו עוזר לך בתשלום החשבונות בבית? כן = 1 לא = 2

האם תוכל לשלם את החשבונות האלה?

- 0 = בעצמך
1 = עם הדרכה מילולית
2 = עם עזרה פיזית
3 = אינני מסוגל לבצע מטלה זו

*** יש לוודא שמשטחי העבודה (שולחן המטבח, התנור וכו') יהיו פנויים לגמרי מכל חפצים.

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בביצוע מטלות

מטלה: רחיצת ידיים

הפריטים הנדרשים למטלה:

- סבון במיכל (כמו זה שנמצא בשימוש ביתי)
- מגבת

התחלת המטלה: " ברצוני לראות אותך רוחץ את ידיך עם סבון, הפריטים הנחוצים לך נמצאים בקופסה."

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בבצוע מטלות (EFPT) טופס 1

המטלה: רחיצת ידיים	עצמאי 0	הדרכה מילולית 1	הדרכה ע"י מחווה 2	הוראה מילולית ישירה 3	עזרה פיזית 4	עושה עבור הנבדק 5	ציון
<i>תחילת המטלה:</i>							
בהתאם להנחיה להתחלת ביצוע המטלה, הנבדק ניגש לשולחן כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים לשטיפת הידיים							_____
ביצוע: מימוש הפעולות הדרושות למטלה, תכ"ד הפעלת ארגון, רצף, ושיפוט							
ארגון: סידור הכלים/האביזרים הנחוצים להשלמת המטלה. הנבדק יכין את הפריטים הנחוצים (סבון ומגבת)							_____
רצף: ביצוע השלבים בסדר מתאים. לדוגמא: יפתח את הברז, ייקח סבון, יסבן את הידיים, יסגור את הברז, ייקח מגבת, ינגב את ידיו. הנבדק לא יטעה בסדר השלבים: לא ינגב את ידיו לפני שישטוף אותן, לא יסתבן לפני הרטבת הידיים וכד'							_____
שיפוט ובטיחות: הימנעות ממצבים מסוכנים. לדוגמא: הנבדק ישתמש במים בטמפרטורה מתאימה, לא יתז מים על הרצפה, לא יאכל את הסבון וכד'							_____
<i>סיום המטלה:</i>							
הנבדק יודע שסיים את המטלה. לדוגמא: מפסיק ליבש את ידיו, סוגר את הברז.							_____

_____ ציון כללי

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בביצוע מטלות

מטלה: בישול קל (דייסת קוואקר)

הפריטים הנדרשים למטלה:

- סיר בישול (עם ידית מתחממת שדורשת שימוש בכפפה/מחזיק סירים)
- כפפה/ מחזיק סירים
- כוס מדידה
- כוסות למדידת חומרים יבשים
- כף לערבוב
- כף ערבוב מגומי
- שיבולת שועל – קוואקר
- עותק מוגדל של הוראות ההכנה (לכיריים)
- קערה
- כף לאכילה
- מלחיה
- טיימר (עם חוגה, לא דיגיטלי)

התחלת המטלה: "עליך לבשל דייסת קוואקר. הנה עותק מוגדל של הוראות ההכנה (הושט לנבדק). פעל לפי ההוראות וכשתסיים העבר את הדייסה לקערה. הפריטים הנחוצים לך נמצאים בקופסה."

הערה: אין לפסול את הנבדק אם אינו מנקה את סיר הבישול ו/או הקערה

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בבצוע מטלות (EFPT) טופס 2

המטלה: בישול קל	עצמאי 0	הדרכה מילולית 1	הדרכה ע"י מחווה 2	הוראה מילולית ישירה 3	עזרה פיזית 4	עושה עבור הנבדק 5	ציון
<i>תחילת המטלה:</i>							
בהתאם להנחיה להתחלת ביצוע המטלה, הנבדק ניגש לשולחן כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים לבישול דייסת קוואקר							_____
ביצוע: מימוש הפעולות הדרושות למטלה, תכ"ד הפעלת ארגון, רצף, ושיפוט							
ארגון: סידור הכלים/האביזרים הנחוצים להשלמת המטלה. הנבדק יכין את הפריטים הנחוצים (סיר מחזיקי סירים, כוס מידה, קוואקר, כף, דף הוראות)							_____
רצף: ביצוע השלבים בסדר מתאים ולפי ההוראות. הנבדק ימדוד מים, ישפוך מים לסיר, יפעיל את התנור ויכוונו לפי הצורך, ירתיח את המים, ימדוד את הקוואקר, ישפוך אותו לתוך המים הרותחים, יסנן, יכבה את התנור, ישתמש במחזיקי הסירים כדי לאחוז בסיר החם, יעביר את הדייסה לקערה. הנבדק לא יטעה בסדר השלבים: לא יכבה את התנור לפני רתיחת המים, לא יחזיר את הקוואקר לאריזה לפני מדידת הכמות וכד' (אך יוכל למשל למדוד את הקוואקר לפני רתיחת המים).							_____
שיפוט ובטיחות: הימנעות ממצבים מסוכנים. לדוגמא: הנבדק לא יניח את מחזיקי הסירים ליד האש, יכבה את האש, ייעזר במחזיקי הסירים להרמת סיר חם וכד'							_____
<i>סיום המטלה:</i>							
הנבדק יודע שסיים את המטלה. לדוגמא: מעביר את הדייסה לקערה, אם שוטף כלים, מסיים ומתרחק מהכיור וכד'.							_____

_____ ציון כללי

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בביצוע מטלות

מטלה: שימוש בטלפון

הפריטים הנדרשים למטלה:

- עפרון
- ניר
- כוס מדידה
- ספר טלפונים
- זכוכית מגדלת

התחלת המטלה: "חפש חנות מכולת בספר הטלפונים, התקשר ושאל האם הם מבצעים משלוחים. דווח לי מה מצאת. הפריטים הנחוצים לך נמצאים בקופסה."

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בבצוע מטלות (EFPT) טופס 3

המטלה: שימוש בטלפון	עצמאי 0	הדרכה מילולית 1	הדרכה ע"י מחווה 2	הוראה מילולית ישירה 3	עזרה פיזית 4	עושה עבור הנבדק 5	ציון
<i>תחילת המטלה:</i>							
בהתאם להנחיה להתחלת ביצוע המטלה, הנבדק ניגש לשולחן כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים לשימוש בטלפון							_____
ביצוע: מימוש הפעולות הדרושות למטלה, תכ"ד הפעלת ארגון, רצף, ושיפוט							
ארגון: סידור הכלים/האביזרים הנחוצים להשלמת המטלה. הנבדק יכין את הפריטים הנחוצים (ספר טלפונים, עפרון וניר).							_____
רצף: ביצוע השלבים בסדר מתאים. לדוגמא: יחפש את מספר הטלפון בספר, יחייג את מספר הטלפון, ידווח את התשובה המתאימה. הנבדק לא יטעה בסדר השלבים: יחייג לפני החיפוש בספר, ינתק באמצע החיוג, יסגור את הספר במקום לחפש מספר וכד'							_____
שיפוט ובטיחות: הימנעות ממצבים מסוכנים. לדוגמא: הנבדק יחייג למספר הנכון, ימסור דווח מדויק על השיחה, ינתק את הטלפון, וכד'							_____
<i>סיום המטלה:</i>							
הנבדק יודע שסיים את המטלה. לדוגמא: מנתק את הטלפון ואינו לוחץ על כפתורי החיוג.							_____

_____ ציון כללי

אבחון תפקודים אקזקוטיבים בביצוע מטלות

מטלה: לקיחת תרופות

הפריטים הנדרשים למטלה:

- זכוכית מגדלת
- בקבוק תרופות (עם הוראות ושם הנבדק עליו) מלא בסוכריות ללא סוכר
- בקבוק תרופות כמסיח (עם שם אחר עליו) מלא בסוכריות ללא סוכר
- בקבוק אחר כמסיח (לא בקבוק תרופות) מלא בסוכריות ללא סוכר
- כוס שתייה

התחלת המטלה: "העמד פנים שיש לך מרשם לתרופה בתוך הקופסה. מצא את המרשם, ופעל לפי ההוראות שעל המרשם. הגלולות שבבקבוק הן בטוחות לגמרי, אלה סוכריות ללא סוכר."

לאחר לקיחת התרופות, שאל את השאלות הבאות כדי לדרג את הבטיחות והשיפוט:

○ **"באיזו שעה ביום אתה צריך לקחת את התרופה הזו?"**

○ **"מה אתה צריך לקחת ביחד עם תרופה זו?"**

○ **"ממה עליך להיזהר כשאתה לוקח תרופה זו?"**

הערה: מותר לנבדק לירוק את הסוכרייה.

אבחון תפקודים אקזקוטיבים בבצוע מטלות (EFPT) טופס 4

המטלה: לקיחת תרופות	עצמאי 0	הדרכה מילולית 1	הדרכה ע"י מחווה 2	הוראה מילולית ישירה 3	עזרה פיזית 4	עושה עבור הנבדק 5	ציון
<i>תחילת המטלה:</i>							
בהתאם להנחיה להתחלת ביצוע המטלה, הנבדק ניגש לשולחן כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים לשימוש בטלפון							_____
ביצוע: מימוש הפעולות הדרושות למטלה, תכ"ד הפעלת ארגון, רצף, ושיפוט							
ארגון: סידור הכלים/האביזרים הנחוצים להשלמת המטלה. הנבדק יכין את הפריטים הנחוצים (בקבוקי תרופות, כוס, הוראות שימוש, זכוכית מגדלת)							_____
רצף: ביצוע השלבים בסדר מתאים. לדוגמא: יקרא את הוראות על בקבוק התרופות יפתח את הבקבוק, ישפוך את הגלולות לכף ידו או על השולחן, יבחר מספר מתאים של גלולות בהתאם למרשם, יחזיר את הגלולות שנשארו לבקבוק, יכניס את הגלולות לפיו, יבלע, יסגור את הבקבוק. הנבדק לא יטעה בסדר השלבים: לא יסגור את הבקבוק לפני שייקח את הגלולות ויספור אותן, לא ישתה את כל המים לפני לקיחת הגלולות, וכד'							_____
שיפוט ובטיחות: הימנעות ממצבים מסוכנים. לדוגמא: הנבדק ייקח מספר מתאים של גלולות, לא ישפוך מים וכד'							_____
<i>סיום המטלה:</i>							
הנבדק יודע שסיים את המטלה. לדוגמא: לא פותח את הבקבוק ולא משחק עם הגלולות וכד'							_____

_____ ציון כללי

אבחון תפקודים אקזקוטיביים בביצוע מטלות

מטלה: תשלום חשבונות

הפריטים הנדרשים למטלה:

- 2 חשבונות לתשלום (אחד לחברת הכבלים, אחד לטלפון), מעורבים עם 5 דברי דואר אחרים (מכתב מחברת האשראי, גלויה, פלייר, מכתב במעטפה לבנה, קטלוג להזמנת מוצרים בדואר), בשקית ניילון נסגרת (Ziploc bag).
- פנקס צ'קים
- דף חשבון (חשבון בנק) שהסכום בו נמוך ב-5 ₪ מסכום כל החשבונות לתשלום
- עט
- מחשבון

התחלת המטלה: "הוצא מתוך השקית את מה שנחוץ לך לתשלום חשבונות, מצא את החשבונות ושלם אותם. אלה חשבונות "מדומים" וזה איננו חשבון הבנק שלך, אבל לצורך המטלה, עליך לפעול כאילו אלה החשבונות לתשלום וחשבון הבנק שלך".

הערה: הנבדק אינו חייב להשתמש במחשבון.

אבחון תפקודים אקזקוטיבים בבצוע מטלות (EFPT) טופס 5

המטלה: תשלום חשבונות	עצמאי 0	הדרכה מילולית 1	הדרכה ע"י מחווה 2	הוראה מילולית ישירה 3	עזרה פיזית 4	עושה עבור הנבדק 5	ציון
<i>תחילת המטלה:</i>							
בהתאם להנחיה להתחלת ביצוע המטלה, הנבדק ניגש לשולחן כדי לאסוף את הפריטים הנחוצים לתשלום שני חשבונות.							_____
ביצוע: מימוש הפעולות הדרושות למטלה, תכ"ד הפעלת ארגון, רצף, ושיפוט							
ארגון: סידור הכלים/האביזרים הנחוצים להשלמת המטלה. הנבדק יכין את הפריטים הנחוצים (עט, פנקס צ'קים, חשבונות, מעטפה, בול)							_____
רצף: ביצוע השלבים בסדר מתאים. לדוגמא: יאתר את החשבונות, הצ'קים, ודף החשבון, ירשום צ'ק עם הסכום המתאים, יכניס צ'ק למעטפה וירשום כתובת למשלוח, יבייל את המעטפה ויסגור אותה, יחזור על הפעולות לתשלום החשבון השני, הנבדק לא יטעה בסדר השלבים, לדוגמא: יסגור את המעטפה לפני הכנסת הצ'ק לתוכה, יכניס את הצ'ק למעטפה לפני שיחתום עליו, וכד'							_____
שיפוט ובטיחות: הימנעות ממצבים מסוכנים. לדוגמא: הנבדק ימלא את הסכום המתאים בצ'ק, ירשום כתובת מתאימה ע"ג המעטפה, וכד'							_____
<i>סיום המטלה:</i>							
הנבדק יודע שסיים את המטלה. לדוגמא: מניח את פנקס הצ'קים, אינו ממשיך לרשום צ'קים, לא מתעסק עם החשבונות, וכד'							_____

ציון כללי _____

סיכום האבחון: סכם בנפרד את הציונים בסעיפים: תחילת המטלה, ארגון, רצף, שיפוט ובטיחות, וסיום המטלה, כדי לאתר את התחומים בהם יש בעיתיות, לאחר מכן ערוך סיכום כולל.

שקלול הציון באבחון:

השלב הגבוה ביותר של הרמזים הנדרשים כדי לתמוך בביצוע 4 המטלות הוא שנרשם (כתב יד אינו מקבל ציון כיוון שזהו כלי לסינון). ולכן, תוצאות האבחון הן 3 ציונים:

ציון לתפקודים אקזקוטיביים (EF)
ציון למטלות
וציון מסכם לאבחון

הציון לתפקודים אקזקוטיביים מחושב ע"י סיכום הנקודות שנרשמו לכל אחד מ-4 המטלות בסעיפים: תחילת המטלה, ארגון, רצף, שיפוט ובטיחות, וסיום המטלה. טווח הניקוד האפשרי לכל סעיף הוא בין 0 ל-5, כשסה"כ הניקוד ל-4 המטלות הוא בטווח שבין 0 ל-20.

הציון למטלות מחושב ע"י סיכום 5 הציונים הניתנים לכל מטלה. טווח הניקוד האפשרי לכל מטלה הוא בין 0 ל-25.

הציון המסכם לאבחון הוא סיכום הניקוד לביצוע כל 4 המטלות, טווח הניקוד האפשרי לכל 4 המטלות הוא בים 0 ל-100.

References

- Abreu, B., Duval, M, Gerber, D & Wood, W (1994). Occupational performance an the functional approach. In C.B.Royeen (Ed) AOTA self-study series: Cognitive rehabilitation. Rockville, MD, American Occupational Therapy Association.
- Baum MC, Edwards D: Cognitive performance in senile dementia of the Alzheimer's type: The kitchen task assessment. *American Journal of Occupational Therapy* 1993;47(5):431-436. Burke et al., 1991
- Christiansen, C. (1991). Occupational therapy: Intervention for life performance. In (eds) Christiansen, C. & Baum, C. *Occupational therapy: Overcoming human performance deficits*. Thorofare, New Jersey: Slack, 4-43.
- Christiansen C & Baum CM: (Eds.) *Occupational therapy: Enabling Function and Well-Being* (2nd Ed.). Thorofare, NJ: Slack 1997.
- DePoy, E. et al., 1990. Executive function and cognitive remediation: a study of activity preference. *Occupational Therapy Approaches to Traumatic Brain Injury*. Haworth Press, Inc., New York.
- Duchek, JM & Abreau, BC (1997). Meeting the challanges of cognitive disabilities. In Christiansen C & Baum CM: (Eds.) *Occupational therapy: Enabling Function and Well-Being* (2nd Ed.). Thorofare, NJ: Slack 1997.
- Kaye, K. et al., 1990. Prediction of independent functioning and behavior problems in geriatric patients. *JAGS*: 38, 1304-10.
- Lezak, M., 1989. Assessment of Psychosocial Dysfunctions Resulting from Head Trauma. *Assessment of the Behavioral Consequences of Head Trauma*. Lezak, M., ed.; Alan Liss, Inc., New York.
- Loewenstein, D. et al., 1995. Neuropsychological test performance and prediction of functional capacities among spanish-speaking and englishspeaking patients with dementia. *Archives of Clinical Neuropsychology*: 10 (2), 75-88.
- Stuss, D., 1992. Biological and Psychological Development of Executive Functions. *Brain and Cognition*: 20, 8-23.
- Weld, E. & Evans, I. (1990) Effects of part versus whole instructional strategies on skill acquisition and excess behavior. *Am. J Mental Retardation*: 94 (4), 377- 86.